

KİŞİLİK HAKKININ 5651 SAYILI KANUN'UN 9. MADDESİ KAPSAMINDA KORUNMASI

Protection of Personal Right within the Scope of the 9th Article of Law Numbered 5651

AiŖe Sena DOĞAN*

Öz

KiŖilik hakkı internet ortamında yapılan yayınlar nedeniyle sık sık ihlal edilmektedir. 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İŖlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un 9. maddesi ile internet ortamında kiŖilik hakkının ihlal edildiğini iddia edenler, uyar kaldır yöntemine veya yargı yoluna başvurabilmektedir. Bu çalışmada 9. madde ile getirilen korunma usulleri incelenecektir. Ayrıca söz konusu maddenin 29.07.2020 tarihinde kabul edilen 7253 sayılı Kanun ile uğradığı değişikliklere değinilecektir. Bu doğrultuda sosyal ađ sağlayıcıya başvuru imkânı getirilmesi sebebiyle sosyal ađ sağlayıcının kapsamı tartışılacak ve mezkûr maddeye eklenen 10. fıkranın unutulma hakkı ile ilişkisi ele alınacaktır. Son olarak kiŖilik hakkının ihlali yargı kararları eklenmek suretiyle örneklendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: KiŖilik Hakkı, 5651 sayılı Kanun, Sosyal Ađ Sağlayıcı, Unutulma Hakkı.

* Araştırma Görevlisi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İdare Hukuku Anabilim Dalı, aisesenadogan@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9087-3475.

Makale Gönderim Tarihi/Recieved: 03.11.2020.

Makale Kabul Tarihi/Accepted: 02.12.2020.

Abstract

Personal rights are frequently violated because of the publications on the Internet. The ones claiming the violation of personal right on this environment via the 9th article of law 5651 on regulation of publications on the internet and suppression of crimes committed by means of such publications may apply to the method of notice and take down or judicial remedy. In this item, the protection procedures brought via the 9th article will be examined. Besides, the changes coming via the law 7253 accepted on 29.07.2020 on the aforesaid item will be mentioned. Accordingly, the content of the social network provider will be discussed because of bringing application opportunity to social network provider. Also, its relation with the oblivion right of the 10th article added to the aforesaid item will be discussed. Lastly, the violation of the personal right is exemplified by adding the judicial decisions.

Keywords: Personal Right, Law No. 5651, Social Network Provider, Right to Oblivion.

GİRİŞ

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte internet kullanımının hayatımızdaki yeri ve önemi artmıştır. İnternetin güncel haber ve bilgiye ulaşma, görüş ve bilgi paylaşma, zaman ve mekân sınırı olmaksızın çevrimiçi veya çevrimdışı olarak iletişim sağlama, ekonomik ve hızlı haberleşme imkânı sunma gibi pek çok faydası bulunmaktadır.¹ *We Are Social* şirketinin Ocak 2020’de yayınladığı rapora göre Türkiye’de toplam nüfusun yüzde 74’üne tekabül etmek üzere 62.07 milyon internet kullanıcısı mevcuttur.² İnternetin artan önemi karşısın-

¹ “İnternetin Getirdiği Fırsat ve Faydalar,” Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, erişim tarihi Temmuz 29, 2019, <https://internet.btk.gov.tr/internetin-getirdigi-firsat-ve-faydalar>.

² “Digital 2020: Global Digital Yearbook,” DataReportal, erişim tarihi Eylül 30, 2020, https://datareportal.com/reports/digital-2020-global-digital-yearbook?utm_source=Reports&utm_medium=PDF&utm_campaign=Digital_2020&utm_content=Yearbook_Promo_Slide.

da bu alanda hukuki düzenlemeler yapma ihtiyacı hâsıl olmuş ve hukukumuzda bu alandaki ilk kapsamlı düzenleme olan 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun 23.5.2007 tarihinde yürürlüğe girmiştir.³

İnternet ortamında temel hak ve hürriyetler sıkça ihlal edilmektedir. Bu ihlallerin altında yatan sebepler çeşitlilik arz etmektedir. Örneğin bu ortamdaki ihlallerin sorumlularının tespiti ve ispatı oldukça zordur. Bunun bir nedeni internet ortamının coğrafi sınırlara tabi olmaması ve ülke dışından gerçekleştirilen ihlallerde sorumlulara ulaşmadaki zorluktur.⁴ Diğer bir neden internette anonim kalabilme imkânıdır. Bu imkân, bireylere hukuka aykırı davranışlar sergileme hususunda cesaret vermektedir.⁵ Ayrıca çeşitli yollar vasıtasıyla da kişiler kimliklerini ve IP adreslerini gizleyebilmektedir. Örneğin, aracı sunucular aracılığıyla internete erişim sağlanabilmektedir.⁶

İnternette en sık ihlal edilen haklardan biri de kişilik hakkıdır. 5651 sayılı Kanun'da kişilik hakkının ve özel hayatın gizliliğinin ihlali madde 9 ve madde 9/A'da düzenlenmektedir. Ancak bu çalışmada sadece 9. madde üzerinde durulacaktır. Öncelikle kişilik hakkı ve bu kapsamda korunan hukuki değerler incelenecek, ardından 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesine yer verilecektir. Bu kapsamda mezkûr madde kapsamındaki kararların hukuki niteliği ile kişilik hakkının ihlal edildiğini iddia edenlere sağlanan başvuru imkânları ele alınacaktır. Kişilik hakkının Türk Medeni Kanunu çerçevesinde genel olarak korunmasına 9. madde ile ilintili olarak sınırlı bir şekilde yer vermekle yetinilecektir. Son olarak kişilik hakkının konusunu oluşturan değerlerin ihlali halinde bu hakka sağlanan güvenceler yargı kararlarıyla örneklendirilecektir.

³ RG. 23.5.2007, S. 26530.

⁴ Habip Oğuz, İnternet Ortamında Kişilik Haklarının İhlali ve Korunması (Ankara: Adalet Yayınevi, 2012), 56-57; Sibel Özel, Uluslararası alanda Medya ve İnternette Kişilik Hakkının Korunması (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2004), 159.

⁵ Volkan Sırabaşı, İnternet ve Radyo-Televizyon Aracılığıyla Kişilik Haklarına Tecavüz (Ankara: Adalet Yayınevi, 2007), 173.

⁶ Oğuz, Kişilik Haklarının İhlali, 57.

I. KİŞİLİK HAKKI VE BU KAPSAMDA KORUNAN HUKUKİ DEĞERLER

A. Kişilik Hakkının Tanımı ve Özellikleri

Kişilik hakkına ilişkin kanunlarımızda herhangi bir tanım yapılmamış, bu kavramın içeriği doktrin ve mahkeme kararlarıyla belirlenmiştir. Kişilik hakkı, kişinin kişiliğini oluşturan hayatı, vücut bütünlüğü, özel hayatının gizliliği, ismi, resmi, ekonomik özgürlüğü gibi maddi ve manevi tüm değerlerine ilişkin hakkıdır.⁷ Bir diğer tanıma göre kişilik hakkı, kişinin toplumdaki saygınlığı ve kişiliğini serbestçe geliştirmesine hizmet eden bütün değerleri üzerindeki haktır.⁸ Kişilik hakkını oluşturan değerler, sırf insan olmaktan veya toplum içinde yaşamaktan kaynaklanabilir.⁹ Gerçek kişiler gibi tüzel kişiler de kişilik hakkına sahiptir. Ancak tüzel kişilerde kişilik hakkının içeriği gerçek kişilerininkinden bazı farklılıklar içermektedir.¹⁰

Kişilik hakkı, mutlak bir haktır. Bu sebeple herkese karşı ileri sürülebilir.¹¹ Kişilik hakkı, bu hakkın kapsamına giren değerler parayla ölçülemeyen nitelikte olduğundan şahıs varlığı hakları içinde yer almaktadır. Bunun yanında bu hakkın ihlali durumunda malvarlığına etkili sonuçlar doğabilmektedir.¹² Bu hak, kişiye sıkı sıkıya

⁷ Rona Serozan, "Kişilik Hakkının Korunmasıyla İlgili Bazı Düşünceler," İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi 11, no. 14 (1977): 93; Ahmet Kılıçoğlu, Şeref Haysiyet ve Özel Yaşama Basın Yoluyla Saldırlardan Doğan Hukuksal Sorumluluk (Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1993), 3.

⁸ Mustafa Dural ve Tufan Öğüz, *Türk Özel Hukuku Cilt II Kişiler Hukuku* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2019), 100; Doruk Gönen, *Tüzel Kişilerde Kişilik Hakkı ve Korunması* (İstanbul: XII Levha Yayınları, 2011), 19-20.

⁹ Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan, *Kişiler Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016), 85.

¹⁰ Serap Helvacı, *Gerçek Kişiler* (İstanbul: Legal Yayınevi, 2016), 101; Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş, *Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku Birinci Cilt* (İstanbul: Beta Yayıncılık, 2019), 341-342.

¹¹ Serozan, "Kişilik Hakkının," 93-94; Kılıçoğlu, *Şeref Haysiyet*, 5; Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 105; Akipek, Akıntürk ve Ateş, *Türk Medeni Hukuku*, 349; Özel, *Kişilik Hakkının Korunması*, 29; Mine Kaya, *Elektronik Ortamda Kişilik Hakkının Korunması* (Ankara: Seçkin Yayınları, 2015), 32.

¹² Dural ve Öğüz, *Türk Özel Hukuku*, 103; Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 105; Özel, *Kişilik Hakkının Korunması*, 29; Kaya, *Elektronik*, 32.

bağlı haklardan olduğu için başkasına devredilemez ve vazgeçilemez. Ancak bazı kişisel değerlerin kullanımı üçüncü kişilere devredilebilir.¹³ Bu hakkın miras yoluyla mirasçılara intikali de mümkün değildir.¹⁴ Kişilik hakkı, zamanaşımı ve hak düşürücü süreye tabi değildir. Ancak bu hakkın ihlali neticesinde doğan tazminat alacakları zamanaşımına tabidir.¹⁵

B. Kişilik Hakkının Konusunu Oluşturan Değerler

Kişilik hakkının konusunu kişisel değerler oluşturmaktadır. Medeni Kanun'un 23-25. maddeleri ile Borçlar Kanunu'nun 58. maddesinde genel anlamda kişilik hakkından bahsedilmiş ancak hakkı oluşturan kişisel değerler sayılmamıştır.¹⁶ Kişilik hakkı kapsamında korunan kişisel değerler sınırlı sayıda değildir.¹⁷ Bu değerler genel olarak maddi, manevi ve iktisadi bütünlüğe ilişkin değerler olmak üzere üçe ayrılarak incelenebilir.¹⁸

1. Maddi Bütünlüğe İlişkin Değerler

Kişilik hakkının kapsamında korunan en önemli kişisel değer hayattır. İnsanlara yaşam hakkı tanınmadığı sürece diğer hakların bir önemi yoktur. Nitekim uluslararası düzenlemelerle de bu hak korunmaktadır.¹⁹ Yaşam hakkı, Anayasa'nın 17. maddesinde "*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.*" denilmek suretiyle anayasal güvence altına alınmıştır.

¹³ Serozan, "Kişilik Hakkının," 93-94; Kılıçoğlu, *Şeref Haysiyet*, 5; Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 105-106; Özel, *Kişilik Hakkının Korunması*, 29.

¹⁴ Akipek, Akıntürk ve Ateş, *Türk Medeni Hukuku*, 349; Gönen, *Tüzel Kişiler*, 27; Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 106.

¹⁵ Gönen, *Tüzel Kişiler*, 27; Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 107.

¹⁶ Ayan ve Ayan, *Kişiler Hukuku*, 90.

¹⁷ Kaya, *Elektronik*, 33; Turan Atlı, "Kişi Haklarının İhlali Durumunda İnternet Erişiminin Engellenmesi," *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 3, no. 1 (2020): 7.

¹⁸ Ayan ve Ayan, *Kişiler Hukuku*, 91; Sinan Sami Akkurt, "Kişilik Hakkının Sosyal Medya Kullanıcıları Tarafından İhlali Hâlinde Ortaya Çıkacak Cezaî Sorumluluğa Medenî Hukuk Bağlamında Bir Bakış," *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 25, no. 2 (2017): 346.

¹⁹ Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 107-108; Ayan ve Ayan, *Kişiler Hukuku*, 91.

Vücut bütünlüğü ve sağlık, kişilik hakkının konusunu oluşturan diğer maddi unsurlardandır. Anayasa'nın 17. maddesinin 2. fıkrasındaki "Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz." hükmüyle bu husus vurgulanmaktadır. Kişilerin hem fiziksel hem ruhsal sağlık bakımından korunmaya muhtaç olması açısından bir fark yoktur.²⁰

2. Manevi Bütünlüğe İlişkin Değerler

Kişinin manevi bütünlüğü kapsamında korunan pek çok değer vardır. Bunlardan bazılarını kısaca değinilecektir. Kişilik hakkına karşı gerçekleştirilen saldırılar arasında şeref ve haysiyete yönelik olanlar en çok karşılaşılandır.²¹ Her insanın toplum içinde sahip olduğu şeref ve haysiyeti vardır. Bu değerler, kişinin toplumsal hayatının asli unsuru niteliğinde olup bu bakımdan "manevi yönden insanın omurgasını" oluştururlar.²² Kişinin şeref ve haysiyetini ihlal edici davranışlarda bulunulması kişilik hakkının ihlali sonucunu doğurur. Bu ihlaller, kişiyi küçük düşürme, aşağılama, hakaret etme, iftira atma gibi çeşitli şekillerde yapılabilir.²³ Şeref ve haysiyet, içinde yaşanılan topluma ve zamana göre değişen bir kavramdır. Dolayısıyla bunlara bir saldırının olup olmadığı değerlendirilirken toplumun ahlaki telakkileri dikkate alınmalıdır.²⁴

Kişinin adı da kişilik hakkı kapsamında korunan bir değerdir. Adı koruyan hükümlerin kapsamına soyadı, müstear ad, lakap, kısaltılmış ve temsili adlar ile elektronik posta adresleri de dâhildir.²⁵ Başkasının adına sahte sosyal medya hesabı açılması ve o kişinin adına hareket edilmesi de bu kapsamda bir kişilik hakkı ihlalidir.²⁶ Adın korunması TMK'da kişiliği koruyucu genel hükümlerin ya-

²⁰ Ayan ve Ayan, *Kişiler Hukuku*, 92.

²¹ Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 127.

²² Atlı, "Kişi Haklarının İhlali," 8.

²³ Kaya, *Elektronik*, 37.

²⁴ Dural ve Öğüz, *Türk Özel Hukuku*, 131; Kaya, *Elektronik*, 37.

²⁵ Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 135; Akkurt, "Kişilik Hakkının," 349; Kaya, *Elektronik*, 36.

²⁶ Akkurt, "Kişilik Hakkının," 349.

nında TMK 26. madde ile özel olarak düzenlenmiştir.²⁷ Adın korunmasına ilişkin bu hükümden gerçek kişiler gibi tüzel kişiler de yararlanır.²⁸

Kişinin resmi de kişilik hakkına dâhil olan kişisel değerlerdendir. Kural olarak üçüncü kişiler, ilgilinin rızası olmadan resmini yayınlamaz, iletmez, kullanamazlar.²⁹ Kişinin resminin yayınlanması genellikle aynı zamanda onun şeref ve haysiyetine ya da özel ve gizli hayatına saldırı niteliğindedir.³⁰ İnternet hukuku bakımından özellikle sosyal medyada bu tür ihlaller çok sık gerçekleşmektedir. Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 86. maddesinde kişinin resmine ilişkin özel bir düzenleme mevcuttur. Ayrıca kişiler sosyal medya hesaplarında resimlerini bunlara erişebilecek kitleyi belirleyerek paylaşabilmektedir. Sınırlı sayıda kişinin erişebileceği bir şekilde paylaşılan resmin üçüncü kişilerce çoğaltılması ve daha geniş bir topluluğa sunulması veya sınırsız sayıda kişinin erişebileceği şekilde paylaşılan bir resmin ticari kaygılarla üçüncü kişiler tarafından kullanılması kişilik hakkının ihlali niteliğindedir.³¹

Manevi bütünlüğe ilişkin diğer bir kişisel değer ise kişinin özel hayatıdır. AİHS'nin özel ve aile hayatına saygı hakkı başlıklı 8. maddesi ile Anayasa'nın özel hayatın gizliliği ve korunması bölümünde özel hayata dair düzenlemeler yer almaktadır. Hayat alanı genel olarak kamuya açık hayat, özel hayat ve gizli hayat olarak üç grupta incelenir. Kamuya açık alan, kişinin başkalarının öğrenilmesinde sakınca oluşturmayan, herkesçe bilinebilir olay ve hareketleri içerir.³² Bu hayat alanı içindeki faaliyetlerin gizli

²⁷ Dural ve Ögüz, *Türk Özel Hukuku*, 180; Akipek, Akıntürk ve Ateş, *Türk Medeni Hukuku*, 435; Ayan ve Ayan, *Kişiler Hukuku*, 94; Kaya, *Elektronik*, 36; Akkurt, "Kişilik Hakkının," 349.

²⁸ Akipek, Akıntürk ve Ateş, *Türk Medeni Hukuku*, 435-436; Kaya, *Elektronik*, 36.

²⁹ Kaya, *Elektronik*, 39; Akkurt, "Kişilik Hakkının," 350.

³⁰ Dural ve Ögüz, *Türk Özel Hukuku*, 143; Özel, *Kişilik Hakkının Korunması*, 33.

³¹ Beyza Aka, "Sosyal Medyada Kişilik Hakkı İhlalleri ve Korunma Yolları," *İzmir Barosu Dergisi*, no. 2 (Mayıs 2017): 244.

³² Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 121; Kılıçoğlu, *Şeref Haysiyet*, 115; Ergun Özsunay, *Gerçek Kişilerin Hukuki Durumu* (İstanbul: Fakülteler Matbaası, 1979), 126.

kalması konusunda kişinin menfaati yoktur ve bu alan özel hayat çerçevesinde korunmaz. Ancak bu, kamuya açık alanın her koşulda yayınlanabileceği anlamına gelmez.³³ Özel hayat, kamuya açık alan ve gizli hayat alanı dışında kalan, ancak ailesi, akrabaları, arkadaşları gibi yakın ilişki kurduğu belirli sayıdaki kişilerle ve sınırlı bir çevreyle paylaşılan alandan oluşur.³⁴ Özel hayatın korunmasındaki temel amaç, kişiliğin serbestçe gelişimine olanak sağlamak ve kişinin hem devlet hem üçüncü kişiler tarafından rahatsız edilmeyeceği özerk bir alan temin etmektir.³⁵ Gizli hayat ise kişinin güvendiği kişilerle paylaştığı, bu kimseler dışındakilerin bilmesini, öğrenmesini istemediği alandır. Örneğin kişinin sırları bu kapsamdadır. Gizli hayat alanına giren olaylar, bunların başkalarına açıklanmaması iradesi ile paylaşılırken özel hayat alanına giren faaliyetlerin kişinin yakın çevresi ile paylaşılmasında bir sakınca yoktur.³⁶ Özel hayat ve gizli hayat alanı hukuk düzeni tarafından korunur. Bu hayat alanları arasındaki sınır kişiden kişiye ve zamana göre değişiklik gösterebilir.³⁷ Siyasetçi, sanatçı, sporcu gibi kamuya mal olmuş kişilerin kamuya açık alanları diğer bireylere kıyasla daha geniş olsa da bu kişilerin de özel ve gizli hayat alanları mevcuttur. Bu alanlara rıza dışı yapılan saldırılar hukuka aykırılık teşkil eder.³⁸

Kişilik hakkının konusunu oluşturan bir diğer değer ise kişisel verilerdir. Kişisel veri kavramı, Kişisel Nitelikli Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Hakkında 108 Sayılı Avrupa Konseyi Sözleşmesinde “kimliği belirli veya belirle-

³³ Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 121. Bu alanda önemli olan birden çok kişinin orada bulunuyor olması değil, belirsiz ve sınırsız sayıdaki kişilerin erişebileceği yerler olmasıdır. Kılıçoğlu, *Şeref Haysiyet*, 115.

³⁴ Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 115; Kılıçoğlu, *Şeref Haysiyet*, 116; Özsunay, *Gerçek Kişilerin*, 127.

³⁵ Doğan Kılınc, “Anayasal Bir Hak Olarak Kişisel Verilerin Korunması,” *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 61, no. 3 (2012): 1099.

³⁶ Kılıçoğlu, *Şeref Haysiyet*, 117.

³⁷ Helvacı, *Gerçek Kişiler*, 120-126; Özsunay, *Gerçek Kişilerin*, 126-127.

³⁸ Kaya, *Elektronik*, 47-48.

nebilir bir gerçek kişi hakkındaki tüm bilgiler” olarak tanımlanır³⁹. Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'ne göre ise kişisel veri, “tanımlanmış veya tanımlanabilir bir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgidir.” Tanımlanmış bir gerçek kişi ise “özellikle bir isim, kimlik numarası, konum verileri, çevrim içi tanımlayıcı ya da söz konusu gerçek kişinin fiziksel, fizyolojik, genetik, ruhsal, ekonomik, kültürel veya toplumsal kimliğine özgü bir ya da daha fazla sayıda faktöre atıfta bulunularak doğrudan veya dolaylı olarak tanımlanabilen bir kişidir.”⁴⁰ Kişisel verilerin korunması, negatif statü hakkı kabul edilmekte ve özel hayatın gizliliği kapsamında değerlendirilmektedir.⁴¹ Anayasa'da özel hayatın gizliliğini düzenleyen 20. maddede kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı yer almaktadır. 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Hakkında Kanun'da kişisel veri, uluslararası düzenlemelere paralel olarak “kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi” ve Türk Ceza Kanunu gerekçesinde “gerçek kişiyle ilgili her türlü bilgi” olarak geçmektedir. AİHM içtihatlarına göre cinsiyet, medeni durum, doğum yeri, parmak izi, fotoğraf ve diğer kişisel bilgilerin kaydedilmesi ile tıbbi kayıtlar kişisel veri kapsamındadır.⁴²

³⁹ “Protocol amending the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data,” Council of Europe, erişim tarihi Eylül 25, 2020, <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016808ac918>.

⁴⁰ Tüzüğü'nün tam metnine ulaşmak için bkz. “REGULATION (EU) 2016/679 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation),” Official Journal of the European Union, EUR-Lex, erişim tarihi Eylül 25, 2020, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R0679&from=EN>. Türkçe çevirisi için bkz. <https://www.kisiselverilerin korunmasi.org/wp-content/uploads/2017/09/GDPR-T%C3%BCrk%C3%A7e-%C3%87eviri-AB-Bakanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1.pdf>.

⁴¹ Kılınç, “Anayasal Bir Hak,” 1099.

⁴² Kılınç, “Anayasal Bir Hak,” 1101.

3. İktisadi Bütünlüğe İlişkin Değerler

İktisadi bütünlüğe ilişkin değerler, kişinin ekonomik varlığını sürdürebilmesi için zorunlu olarak korunması gereken değerlerdir. Bunlardan ilki kişinin iktisadi olarak özgür olmasıdır. Bunun bir yansıması olarak borçlar hukukunda sözleşme özgürlüğü prensibi benimsenmiştir. Kişinin sahip olduğu mesleki şeref ve haysiyet de bu kapsamda korunmaktadır. İş hayatı, kişinin özel hayat alanı dışında kalan, mesleki ve ticari faaliyetlerini yürüttüğü alandır. Kişinin gizli iş alanı içindeki değerleri de iktisadi bütünlüğe ilişkin değerler olarak korunmaktadır.⁴³

II. 5651 SAYILI KANUN'UN 9. MADDESİ KAPSAMINDA KİŞİLİK HAKKININ KORUNMASI

5651 sayılı Kanun'da 29.07.2020 tarihinde kabul edilen 7253 sayılı Kanun ile bazı değişiklikler yapılmıştır. 1 Ekim 2020 tarihi itibarıyla değişikliklerin tümü yürürlüğe girmiştir. Değişiklikler yapılırken Almanya'da yürürlükte olan Sosyal Ağlarda Hukuk Uygulamasının İyileştirilmesi Hakkında Kanun örnek alınmıştır. Bu değişiklikler özetle şöyle sıralanabilir: 5651 sayılı Kanun'a *sosyal ağ sağlayıcı* isminde yeni bir hukuk süjesi eklenmiştir. Sosyal ağ sağlayıcılara Türkiye'de temsilci belirleme ve bildirme ile raporlama yükümlülüğü getirilmiştir. Yer sağlayıcı için öngörülen idari para cezası artırılmıştır. Bunun yanında içeriğin çıkarılmasının talep edilebileceği durumlar artırılmıştır. Bunların tümünün üzerinde durmak bu çalışmanın kapsamını aşacaktır. Bu sebeple sosyal ağ sağlayıcıya getirilen yükümlülükler çalışmanın konusu dışında bırakılmıştır. Bununla birlikte 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında bu değişikliklere yer yer değinilecektir.

İnternet ortamında yapılan yayınlar yoluyla kişilik hakkının ihlali durumunda klasik hukuk davası veya ceza davası ile hızlı bir koruma gerçekleştirilememektedir. Bu sebeple bu usullere ek olarak kişilik hakkının internette hızlı ve etkin bir şekilde korunmasının

⁴³ Ayan ve Ayan, *Kişiler Hukuku*, 82-83.

tesisi amacıyla özel bir yol düzenlenmiştir.⁴⁴ 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinde kişilik hakkının ihlali nedeniyle içeriğin yayından çıkarılması ve erişimin engellenmesi yer almaktadır. Mezkûr madde ile kişilik hakkının ihlal edildiğini iddia eden gerçek ve tüzel kişiler ile kurum ve kuruluşlara başvurabilecekleri iki farklı başvuru imkânı tanınmaktadır. Bunlardan ilki uyar kaldır yöntemi, diğeri ise yargı yoludur.⁴⁵ Uyar kaldır yönteminin etkin uygulanması durumunda yargının iş yükü azalacaktır.

Uyar kaldır yönteminin etkili bir şekilde uygulanabilmesi ve yargı kararlarının infazı için yurt dışı bağlantılı sosyal medya işletmelerinin Türkiye'de temsilcilik açmaları gerektiği ifade edilmektedir.⁴⁶ Sosyal medya platformlarında kişilik hakkı ihlal edilenler, bu platformların temsilciliğinin bulunması durumunda bir muhatap bulacaklar ve mağduriyetlerinin giderilmesi için başvuru yapabileceklerdir. Sosyal medya işletmelerinin temsilciliği bulunmadığı takdirde mağdurlar bakımından bir muhatapsızlık söz konusudur.⁴⁷ Ayrıca yargı kararlarının yurtdışı bağlantılı içerik ve yer sağlayıcılar tarafından uygulanmaması Kamu Denetçiliği Kurumu Kararına da

⁴⁴ Kemal Gözler, "Kişilik Haklarını İhlal Eden İnternet Yayınlarının Kaldırılması Usûlü ve İfade Hürriyeti: 5651 Sayılı Kanununun 9'uncu Maddesinin İfade Hürriyeti Açısından Değerlendirilmesi," *Rona Aybay'a Armağan Legal Hukuk Dergisi* 1, Özel Sayı (Aralık 2014): 1060, <https://www.anayasa.gen.tr/5651.pdf>.

⁴⁵ Bülent Kent, *Türkiye'de İnternet Sitelerine Erişimin Engellenmesi* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2019), 98-99; Şaban Cankat Taşkın, *İnternete Erişim Yasakları* (Ankara: Seçkin Yayınları, 2016), 306-307.

⁴⁶ Kent, *Erişimin Engellenmesi*, 83; Ersan Şen, "Temsilciliği Olmayan Bilişim Aktörleri Karşısında Türkiye," *Haber 7*, erişim tarihi Eylül 16, 2020, <https://www.haber7.com/yazarlar/prof-dr-ersan-sen/2239399-temsilciliği-olmayan-bilism-aktorleri-karsisinda-turkiye>.

⁴⁷ "Almanya sınırları içerisinde sosyal ağ alanında hukukun uygulanmasını engelleyen temel sebeplerden birisi yargı organları, idari para cezasını uygulayan kurumlar ve diğer ilgili kurumlar için muhatap olunacak yetkili bir sosyal ağ temsilcisinin olmamasıdır. Aynı şekilde üçüncü kişilerin ya da diğer başvuruların yapılabilmesini sağlayacak ya da tebligatların ulaşmasını sağlayacak sosyal ağ işletmelerinin belli bir adreslerinin olmaması da uygulamada büyük sorun doğurmaktadır." Bülent Kent, "Alman Hukukunda Sosyal Ağların Düzenlenmesi ve Alman Sosyal Ağ Kanunu," *Bilişim Hukuku Dergisi* 2, no. 1 (2020): 37.

konu olmuştur.⁴⁸ Almanya’da bu sorununun çözümü için şikâyet başvurusu adı altında temsilcilik açma zorunluluğu getirilmiştir.⁴⁹ Türkiye’de de bu doğrultuda temsilcilik açma zorunluluğu öngörülmüştür.

Uyar kaldır yöntemi ve yargı yolunu incelemeden önce 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesi kapsamında verilen kararların hukuki niteliğine değinilecektir.

A. 5651 Sayılı Kanun’un 9. Maddesi Kapsamında Verilen Kararların Hukuki Niteliği

Erişimin engellenmesi, ceza olmayıp tedbir niteliğinde bir karardır.⁵⁰ 5651 sayılı Kanun’daki erişimin engellenmesi kararları genel olarak koruma tedbiri ve idari tedbir olarak iki farklı şekilde verilebilmektedir.⁵¹ Bu kararlar adli makamlarca verilirse yargısal, idari makamlarca verilirse idari tedbir niteliğinde olur.⁵² Doktrinde

⁴⁸ “Yasadışı içeriğin içerik ve yer sağlayıcısının yurtdışında bulunması durumunda ise adli bildirimle rağmen içeriğin çıkarılmaması mümkün olabilmektedir. Özellikle Twitter, Youtube ve Google gibi küresel şirketler, çoğu zaman yasal yükümlülüklerini yerine getirmemekte, ya da adeta bir temyiz mercii gibi, mahkeme kararlarını inceleyerek uygun bulduklarına işlem yapmaktadır. İnternetin ulusal sınırları aşan çok aktörlü, dağınık ve dinamik doğası ve teknik alt yapısı nedeni ile bu tür yurtdışı içerik ve yer sağlayıcılara genellikle cezai müeyyide uygulanamamakta, netice olarak mahkeme kararları ifa edilememektedir. Bu gibi durumlarda, kararın ifası için yasadışı içeriğin bulunduğu web sitesinin tamamına erişim engellenmesine yönelik tedbir kararının alınması ve uygulanması dışında bir çare kalmamaktadır. Bu da ifade ve internete erişim özgürlüğü bağlamında, erişim engelleme kararlarının ölçülülük ve orantılılık ilkelere göre verilmesi gerektiği yönünde eleştirilere neden olmaktadır.” Kamu Denetçiliği Kurumu Tavsiye Kararı, 12.08.2015, Dosya No: 2014/3076; Kent, Erişimin Engellenmesi, 62.

⁴⁹ Kent, “Alman Hukukunda,” 37; Almanya’da sosyal ağ işletmelerine temsilci zorunluluğunun getirilmesi ile kişilerin şikâyetlerinin ulaşması, idari para cezalarının tebliği, kamu kurumlarının kararlarının ve davalara ilişkin tebligatların ulaşması amaçlanmaktadır, bkz. Kent, “Alman Hukukunda,” 38.

⁵⁰ Mehmet Bedii Kaya, Teknik ve Hukuki Boyutlarıyla İnternete Erişimin Engellenmesi (İstanbul: XII Levha Yayınları, 2010), 86; Burcu Görkemli, Yargı Kararları Işığında Türk Hukuku’nda İnternet Erişiminin Engellenmesi (Ankara: Adalet Yayınevi, 2015), 119.

⁵¹ Kent, Erişimin Engellenmesi, 127.

⁵² Kaya, Teknik ve Hukuki Boyutlarıyla, 86.

5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamındaki kararların hukuki niteliği konusunda farklı görüşler mevcuttur.

Bir görüşe göre 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesindeki erişimin engellenmesi kararları ceza hukuku karakterlidir ve koruma tedbiridir⁵³. Zira Kanun'un isminde "suçlarla mücadele edilmesi" vurgulanmakta ve yine amaç ve kapsamının belirtildiği 1. maddede bu husus belirtilmektedir. Ayrıca 9. maddeden medeni hukuka özgü olan cevap hakkı çıkarılmıştır. Artık madde, hem ceza hem hukuk alanı yönü bulunan sui generis bir yapı niteliğinde değildir. Son olarak ise Yargıtay, bir kararında⁵⁴ 5651 sayılı Kanun'un yalnızca cezai sorumluluğu düzenlediği vurgulanmıştır.⁵⁵

Aksi görüşe göre ise 9. madde kapsamındaki içeriğin çıkarılması ve erişimin engellenmesi kararları araç değil amaç niteliğinde olduklarından, geçici olmadıklarından ve bunlara karar verilebilmesi için teminat şartı aranmadığından bunlar ihtiyati tedbir ve koruma tedbiri niteliğinde değildir.⁵⁶ Aynı yönde olmak üzere 9. madde kapsamında verilen erişimin engellenmesi kararlarının hukuki niteliğinin koruma tedbirleri ile tamamen örtüşmediği, bu kararlarda sulh ceza hâkiminin ayrıca bir ceza yargılaması yapmadığı, diğer yandan kişilik hakkının ihlal edilip edilmediğinin tespiti yetkisinin hukuk mahkemelerine ait olduğu vurgulanmaktadır.⁵⁷

⁵³ M. Süheyl Karakaya, "5651 Sayılı Kanun'un 9. Maddesi ve Erişimin Engellenmesi Koyun Postunda Kurt Hükmü," *TBB Dergisi*, no. 137, (2018): 115.

⁵⁴ "5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun ile yalnızca cezai sorumluluk ve yaptırımlar öngörülmüş; hukuki sorumluluk konusunda, bir düzenleme yapılmamıştır," Yar. 4. HD, E.2015/ 13252, K.2016/ 2190, 22.2.2016, (Kazancı İçtihat ve Bilgi Bankası).

⁵⁵ Karakaya, "5651 Sayılı Kanun'un 9. Maddesi," 115-116.

⁵⁶ Gözler, "Kişilik Haklarını," 1070.

⁵⁷ Melikşah Çırakoğlu, 5651 Sayılı Kanun Çerçevesinde İnternet Erişiminin Engellenmesi ve Erişim Sağlayıcıların Birliği (Ankara: Adalet Yayınevi, 2018), 73.

B. Uyar Kaldır Yöntemi

Uyar kaldır yöntemi önceden yargı yoluna başvurmanın ön koşulu iken maddede değişiklik yapılarak yargı yoluna başvurmanın ön koşulu olmaktan çıkarılmıştır. Kişi, içerik veya yer sağlayıcısından içeriğin çıkarılması talebinde bulunabileceği gibi doğrudan sulh ceza hâkiminden içeriğin çıkarılmasını ve/veya erişimin engellenmesini de talep edebilir. Bu yöntem, yargı yoluna başvurmanın ön koşulu iken içerik veya yer sağlayıcısına ulaşmak isteyen kişi internet adresinde bu bilgiler bulunmadığından veya güncel olmadığından bu şartı gerçekleştirememekte ve böylece yargı yoluna gidildiğinde hâkim talebi usulden reddetmekteydi. Ön başvuru şartının kaldırılması bu sorunu önlemektedir.⁵⁸ Bunun yanında içeriğin çıkarılmasında bundan sadece kişilik hakkını ihlal eden kısım etkilenirken erişim engellemede bu kısım ile birlikte engelleme talep edilen sitedeki tüm içerik etkilenmektedir. Bu sebeple içeriğin çıkarılması temel hak ve özgürlükler yönünden erişim engellemeye göre daha güvenceli olduğundan uyar kaldır yönteminin yargı yolunun ön koşulu olması gerektiği savunulmaktadır.⁵⁹ Gerçekten de içeriğin çıkarılması erişim engellemeye göre daha hafif bir tedbirdir.

5651 sayılı Kanun'daki son değişiklikler uyarınca uyar kaldır sisteminin içerik veya yer sağlayıcıya başvuru ile sosyal ağ sağlayıcıya başvuru şeklinde ikiye ayrılarak incelenmesi mümkündür. Her ne kadar Kanun'da uyarı yöntemi tanımlanırken sadece içerik ve yer sağlayıcıdan bahsedilmiş, sosyal ağ sağlayıcıya yer verilmemiş olsa da sosyal ağ sağlayıcının aynı zamanda içerik ve yer sağlayıcı olabileceği gözetildiğinde, uyar kaldır yönteminin ikiye ayrılarak incelenmesi yasa koyucunun amacına daha uygun olacaktır.

⁵⁸ Taşkın, İnternete Erişim Yasakları, 305-306.

⁵⁹ Çırakoğlu, *5651 Sayılı Kanun*, 33. Önceliğin uyar kaldır yöntemine verilmesi, bu yöntem ile sorun çözülmezse hâkime başvuru olanağının sağlanması hakkındaki görüş için bkz. Kent, "Alman Hukukunda," 43.

1. İçerik ve Yer Sağlayıcıya Başvuru

Kanun'un 9. maddesinin 1. fıkrasına göre internet ortamında yapılan yayının içeriği nedeniyle kişilik hakkının ihlal edildiğini ileri sürenler, içeriğin yayından çıkarılması amacıyla önce içerik sağlayıcısına başvuracak, içerik sağlayıcısından bir cevap alamamaları halinde yer sağlayıcısına başvuracaktır.⁶⁰ İçerik ve yer sağlayıcının bu talebi en geç 24 saat içinde cevaplandırması gerekir. Bu yöntem, araya herhangi bir mahkeme kararı veya idari işlem girmediğinden daha makul bir yoldur.⁶¹ İçerik ve yer sağlayıcının bu kapsamdaki başvuruyu cevaplandırmaması durumunda izlenilecek usule ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır.⁶² Bununla birlikte içerik ve yer sağlayıcı başvuruyu cevaplandırmazsa yargı yoluna gidilebilir.

2. Sosyal Ağ Sağlayıcıya Başvuru

Türkiye'de uyar kaldır olarak anılan yöntem, Almanya'da yürürlükte olan Sosyal Ağlarda Hukuk Uygulamasının İyileştirilmesi Hakkında Kanun'da yer alan şikâyet sistemine benzetilmektedir.⁶³ Ancak bu yöntemler arasında bazı önemli farklar bulunmaktadır. Başvurunun konusu bakımından Türkiye'de uyar kaldır yöntemine 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi çerçevesinde kişilik hakkının ihlal edildiği iddiası ile başvurulmaktadır. Buna karşın Almanya'da şikâyet sistemine Kanun'da açıkça hukuka aykırı olarak kabul edilen Alman Ceza Kanunu'nda yer alan belirli suçların işlendiği iddiası ile başvurulmaktadır.⁶⁴ Kanaatimizce kişilik hakkının ihlali nedeniyle başvuru, maddenin uygulama alanını çok fazla genişletmektedir.

⁶⁰ Yer sağlayıcı, hizmet sunduğu içeriklere müdahale etme yetkisine sahip olmadığından uyar kaldır yönteminde yer sağlayıcıya başvuru imkânının tanınması eleştirilmektedir. Bkz. Murat Volkan Dülger, *Bilişim Suçları ve İnternet İletişim Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020), 798.

⁶¹ Kılıç, s. 198'den aktaran Kent, *Erişimin Engellenmesi*, 98.

⁶² Çırakoğlu, 5651 Sayılı Kanun, 137.

⁶³ Kent, "Alman Hukukunda," 43.

⁶⁴ Kent, "Alman Hukukunda," 43.

Türkiye’de de Almanya’da olduğu gibi açıkça hukuka aykırı haller sayılarak belirli suçların varlığı halinde başvuru imkânı sağlanmalıdır. Söz konusu yöntemlere başvurabilecekler bakımından Almanya’da ilgili Kanun’da sınırlandırıcı bir hüküm bulunmamaktadır. Kanun’un amacından hareketle örnek olarak vatandaşların ve sivil toplum kuruluşlarının bu yola başvurabileceği ifade edilmektedir.⁶⁵ Türkiye’de ise uyar kaldır yöntemine başvurabileceklerin gerçek ve tüzel kişiler ile kurum ve kuruluşlar olduğunu daha önce ifade etmiştik. Başvurunun yöneltildiği süljeler bakımından Türkiye’de içerik, yer ve sosyal ağ sağlayıcıya başvuru mümkündür. Almanya’da ise ilgili Kanun kapsamındaki başvuru, sosyal ağ işletmeleri ile sınırlıdır.

Sosyal ağ sağlayıcı kavramının sosyal ağların kullanımının artmasıyla birlikte düzenlenmesinde özel önem görülmüş ve bu kavram, 7253 sayılı Kanun ile 5651 sayılı Kanun’a eklenmiştir.⁶⁶ 5651 sayılı Kanun’un 2. maddesinin (s) bendine göre sosyal ağ sağlayıcı, *“sosyal etkileşim amacıyla kullanıcıların internet ortamında metin, görüntü, ses, konum gibi içerikleri oluşturmalarına, görüntülemelerine veya paylaşmalarına imkân sağlayan gerçek veya tüzel kişileri”* ifade etmektedir.

Sosyal ağ sağlayıcı tanımında yer alan unsurlardan ilki *“sosyal etkileşim amacı”* ile belirli fiillerin gerçekleştirilebilecek olmasıdır. Sosyal etkileşim ifadesi belirsiz olduğu gerekçesiyle eleştirilmektedir. Buna göre nasıl mektuplaşmak bir sosyal etkileşim yoluysa *Whatsapp* ile haberleşmek de bu amaca yöneliktir. Bu sebeple tanım çok geniş bulunmakta, bu yönüyle düzenlemenin sakıncalı olduğu ifade edilmektedir. Öyle ki Kanun’a göre haber ve köşe yazılarının

⁶⁵ Murat Volkan Dülger ve Mustafa Temmuz Oğlakcıoğlu, *“Alman Sosyal Ağlarda Hukuk Uygulamasının İyileştirilmesi Hakkında Kanuna İlişkin Değerlendirme,” Ceza Hukuku Dergisi 13, no. 37 (Ağustos 2018): 99.*

⁶⁶ 7253 sayılı Kanun’un 1. maddesinin gerekçesi. Aslında sosyal ağ sağlayıcı, bu değişikliklerden önce de yer sağlayıcı kavramına dâhildi. Bkz. Murat Volkan Dülger ve Onur Özkan, *“Sosyal medya Yasası Meclis’ten Geçti: Peki, Şimdi?,” Academia, erişim tarihi Eylül 30, 2020, https://www.academia.edu/43746570/Sosyal_Medya_Yasas%C4%B1_Meclisten_Ge%C3%A7ti_Peki_%C5%9Eimdi. Ancak uygulamada, yukarıda da belirtildiği gibi muhatapsızlık ve yargı kararlarının yerine getirilmemesi gibi sorunlar mevcuttu.*

altına yorum yapma imkânı sağlayan medya kuruluşlarının web sitelerinin dahi sosyal ağ sağlayıcı kabul edilebileceği vurgulanmaktadır.⁶⁷ *Whatsapp* ve benzeri anlık mesajlaşma uygulamaları sosyal medya platformu değildir ve sosyal ağ sağlayıcı olarak kabul edilmemelidir. Bir kişi veya grupla yazışırken belirli ve sınırlı bir çevreyle iletişim kurulduğundan bu, sosyal etkileşim sayılmamalıdır. Bu noktada sosyal etkileşimin dar yorumlanması gerektiği vurgulanmaktadır.⁶⁸ Gerçekten de sosyal bir varlık olan bireyin diğer bireylerle iletişime geçtiği her anda sosyal etkileşim amacının gerçekleştiğini söylemek mümkündür. Ancak tanımdaki tek unsur sosyal etkileşim amacı değildir.

Tanıma göre sosyal etkileşim amacının internet ortamında gerçekleşmesi gereklidir. İnternet ortamı ise mezkûr Kanun'un 2. maddesinin (g) bendinde *"haberleşme ile kişisel veya kurumsal bilgisayar sistemleri dışında kalan ve kamuya açık olan internet üzerinde oluşturulan ortam"* olarak tanımlanmaktadır. Burada haberleşme ile *"sadece internet dışında yer alan iletişim araçları ile yapılan kişisel haberleşme"* ve *"internet ortamında yapılan kişisel haberleşme"* diye bir ayırım yapılmadığından hem internet dışındaki hem internet ortamındaki kişisel haberleşmelerin bu kapsama dâhil olmadığı ileri sürülmektedir. Bu sebeple msn veya e-posta üzerinden gerçekleştirilen haberleşmenin bu anlamda internet ortamını oluşturmayacağı ifade edilmektedir.⁶⁹ Öyleyse bu yorum çerçevesinde Kanun'a göre *Whatsapp* gibi ağırlıklı olarak kişisel iletişim ve haberleşme amacı ile kullanılan uygulamalar da sosyal ağ sağlayıcısı sayılmamalıdır.

5651 sayılı Kanun ek madde 4'te yer alan temsilci belirleme ve bildirme, aynı Kanun'un 9. maddesi kapsamında kişi başvurularının cevaplandırılması, raporlama ve verileri Türkiye'de barındırma yükümlülükleri *"Türkiye'de günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt*

⁶⁷ Dülger ve Özkan, "Sosyal Medya Yasası," 2-3. Yazarlar, örnek verilen uygulama ve web sitelerinin tanıma göre sosyal ağ sağlayıcı sayılabileceği tehlikesinden bahsetmekte, bunun doğru olduğunu savunmamaktadırlar.

⁶⁸ Dülger ve Özkan, "Sosyal Medya Yasası," 3.

⁶⁹ Yasin Söyler, Kamu Hukuku Açısından Devletin İnterneti Düzenleme Yetkisi (Ankara: Savaş Yayınevi, 2014), 205.

dışı kaynaklı” sosyal ağ sağlayıcılar bakımından öngörülmektedir. Bu sınır, sosyal ağ sağlayıcı kavramına yönelik olmayıp, sadece yükümlülük uygulanacaklar bakımındandır. Türkiye’den günlük erişimin bir milyondan fazla olduğunun tespiti Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından yapılacaktır.

5651 sayılı Kanun ek madde 4’ün 10. fıkrası gereğince, 29.09.2020 tarihli Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurulu Kararı ile Sosyal Ağ Sağlayıcı Hakkında Usul ve Esaslar kabul edilmiştir. Söz konusu Usul ve Esasların kapsamı 2. maddeye göre “22nci madde saklı kalmak kaydıyla Türkiye’den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt içi ve yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcılar” olarak belirlenmiştir. Ayrıca sosyal ağ sağlayıcıya bazı istisnalar getirilmiştir. İlk olarak 2. maddenin 3. fıkrası ile “internet ortamında yapılan yayının sadece belirli bir kısmında sosyal etkileşim amaçlı içeriğe yer veren gerçek ve tüzel kişiler” sosyal ağ sağlayıcı kabul edilmiştir. 2. maddenin 4. fıkrası ile “kişisel internet siteleri, elektronik ticaret siteleri ve haber siteleri gibi sosyal etkileşim amaçlı içeriğin ikincil ve yan bir hizmet olarak sunulduğu platformlar” da kapsam dışında bırakılmıştır.⁷⁰ Öyleyse bu Usul ve Esaslar ile sosyal ağ sağlayıcıya getirilen istisnalar şunlardır:

- Türkiye’den günlük erişimi bir milyondan az olan platformlar,
- İnternet ortamında yapılan yayının sadece belirli bir kısmında sosyal etkileşim amaçlı içeriğe yer veren platformlar,
- Sosyal etkileşim amaçlı içeriğin ikincil ve yan bir hizmet olarak sunulduğu platformlar. Örneğin, kişisel internet siteleri, elektronik ticaret siteleri ve haber siteleri bu kapsamdadır.

Usul ve esaslar gibi adsız düzenleyici işlemler ile yönetmeliklerin veya kanunların “uygulanmasını göstermek” ve “detaylarını belirle-

⁷⁰ Almanya’da ise Sosyal Ağlarda Hukuk Uygulamasını İyileştirilmesi Hakkında Kanun’da gazetecilik ve yayıncılık faaliyetinde bulunanlar, bireysel iletişim kurmaya yarayan platformlar, spesifik bir içeriğin yayılmasını sağlayan platformlar ve Almanya’da iki milyondan az kayıtlı üyesi bulunan platformlar Kanun kapsamına alınmayan sosyal ağlar olarak ifade edilmektedir. Bkz. Kent, “Alman Hukukunda,”13.

mek" amaçlanır.⁷¹ Burada kurul kararı ile getirilen sınırlamanın idarenin düzenleme yapma yetkisi içinde kalıp kalmadığını belirlemek gerekir. Buradaki temel sorun, bu sınırlandırmanın kanun yerine idarenin adsız düzenleyici işlem niteliğindeki kurul kararı ile yapılmasının hukuka uygun olup olmadığıdır. Kanunda belirli yükümlülükler, yalnızca Türkiye'den erişimi bir milyondan fazla olan sosyal ağ sağlayıcılara yönelik olarak düzenlenmektedir. Söz konusu Usul ve Esaslar ile kanunla getirilen yükümlülüklerin uygulanacağı kapsam sınırlanmaktadır. Bu bakımdan Kanun'a göre sosyal ağ sağlayıcısı olarak belirli yükümlülükleri üstlenmesi gerekenlerin Usul ve Esaslara göre sosyal ağ sağlayıcısı sayılamayabileceğinden sorumluluğunun doğmaması gündeme gelebilecektir. Böyle bir durumda kanun hükümlerinin uygulanması gerekecektir.

Sosyal ağ sağlayıcı, aynı zamanda içerik veya yer sağlayıcı da olabilir. Nitekim bu husus 5651 sayılı Kanun ek madde 4'ün 9. fıkrasında " *Bu maddenin uygulanmasında sosyal ağ sağlayıcının yükümlülükleri, içerik veya yer sağlayıcısı olmasından doğan sorumluluk ve yükümlülüklerini ortadan kaldırmaz.*" denilmek suretiyle tasdik edilmektedir.

Kişilik hakkının ihlal edildiğini iddia edenler, sosyal ağ sağlayıcıya başvurabileceklerdir. 9. madde kapsamında yapılacak başvuruların cevaplandırılması bakımından içerik ve yer sağlayıcı için 24 saatlik bir süre öngörülmesine rağmen ek madde 4'ün 3. fıkrasında "Türkiye'de günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt içi ve yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcı"lar bakımından 48 saatlik bir süre öngörülmektedir. Öyleyse içerik ve sosyal ağ sağlayıcısı dışındaki yer sağlayıcılar bakımından 24, sosyal ağ sağlayıcı bakımından 48 saatlik süre uygulanacaktır. Aynı ihlal konusu için farklı süljelere farklı süreler öngörülmüş olmasının, gerek içerik veya yer sağlayıcı gerek sosyal ağ sağlayıcıya başvururken korunmak istenen hukuki değerin kişilik hakkı olmasından bahisle eşitlik ilkesine aykırı olduğu düşünülebilir ise de sosyal ağ sağlayıcıya getirilen gerekçe yükümlülüğü ve bunların kullanıcı sayıları gözetildiğinde başvuru sayısı-

⁷¹ D. Ali Ulusoy, *Yeni Türk İdare Hukuku* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2019), 316.

nın çok olma ihtimali karşısında bu farklılık anlaşılabilir bulunmaktadır. Zira sosyal ağ sağlayıcının olumsuz cevaplarının gerekçeli olması gerekmektedir. Buna karşın bu şart, sosyal ağ sağlayıcı dışındaki içerik ve yer sağlayıcı bakımından öngörülmemiştir. Sosyal medya platformlarına yapılan başvuru sayısının fazla olması halinde 48 saatlik süre yeterli olmayabilecektir⁷². Bu sebeple Almanya'da olduğu gibi açıkça hukuka aykırılık ve hukuka aykırılık ayırımına gidilerek ihlalin ağırlığına göre farklı sürelerin düzenlenmesi önerilebilir. Ancak bu durumda da bu hukuka aykırılığın tespitinin hukukçu olmayanlarca yapılması eleştirisi gündeme gelecektir.⁷³

C. Yargı Yolu

9. madde bağlamında kişilik hakkı ihlal edilenlerin başvurabileceği diğer yöntem ise yargı yoludur. İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia edenler sulh ceza hâkimine başvurarak içeriğin çıkarılmasını ve/veya erişimin engellenmesini talep edebilir.⁷⁴ Kanun lafzına göre hâkimden içeriğin çıkarılması ve erişimin engellenmesi ayrı ayrı istenebileceği gibi birlikte de talep edilebilir.

⁷² Dülger ve Özkan, Sulh Ceza Hâkimlerinin bile erişim engelleme kararlarını gerekçeli vermediğinden bahisle sosyal ağ sağlayıcının temsilcilerinin 48 saat içinde başvuruları gerekçeli olarak cevaplandırması yükümlülüğünü eleştirmektedir. Bkz. Dülger ve Özkan, "Sosyal Medya Yasası," 4.

⁷³ Açıkça hukuka aykırılık ve hukuka aykırılık ayırımı ile buna yöneltilen eleştiriler için bkz. Kent, "Alman Hukukunda," 31-32.

⁷⁴ 2020 yılında 5651 sayılı Kanun'da bazı değişiklikler yapılmıştır. Maddenin önceki halinde 9. maddenin ilk fıkrasına göre içeriğin yayından çıkarılması içerik sağlayıcı ve yer sağlayıcıdan talep edilebilen bir yöntemken, sulh ceza hâkiminden sadece erişimin engellenmesi talep edilebilmekteydi. Hatta bu husus Şuhut Sulh Ceza Hâkimliği, 23.07.2018, Değişik İş No: 2018/103 D. İş kararında şu şekilde vurgulanmaktadır: "...her ne kadar talep dilekçesinde içeriğin yayından kaldırılması talebinde bulunulmuş olsa da bu yöndeki taleplerin içerik sağlayıcısına ya da yer sağlayıcısına başvurularak yapılabileceği bu durumun da hakimliğimizin yetki ve sorumluluğunda bulunmadığı, talep konusu url adreslerindeki içeriklerin yayından kaldırılması talebinin 5651 sayılı yasanın 9/4 maddesi göz önünde alınarak reddine karar verilmiştir." Aktaran Kent, *Erişimin Engellenmesi*, 98. Yeni düzenleme ile sulh ceza hâkiminden içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi istenebilir.

Hâkim, 9. madde kapsamındaki başvuruları en geç yirmi dört saat içinde duruşma yapmaksızın karara bağlar. Hâkimin yirmi dört saat içinde karar vermek zorunluluğunun bulunması, çok kısa süre içinde hâkimin delilleri incelemesinin güç olması, yeni delillere başvurmalarının ve bilirkişi incelemesinin olanaklı olmaması gibi nedenlerle eleştirilmektedir.⁷⁵ Dosya üzerinden karar verildiğinden karşı tarafın dinlenilememesinin genel yargılama usulü bakımından olağan olmadığı ve *karşı tarafı dinle ilkesine* aykırı olduğu ifade edilmektedir. Buna göre yargılama sürecinde iddia, savunma ve hüküm aşamaları bulunur. 9. maddede ise savunma ortaya konulamamakta ve sadece iddia üzerinden hüküm kurulmaktadır. Bu durumun karar her ne kadar hâkim tarafından veriliyor olsa da temel hak ve hürriyetler bakımından tehlike arz ettiği vurgulanmaktadır.⁷⁶ Buna karşın ileri sürülen bir diğer görüşe göre internet ortamındaki ihlalin yayılma hızı göz önüne alındığında genel yargılama usulündeki iddia, savunma ve hüküm süreçlerinin takip edilmesi internetin doğası ile uyumsuzdur.⁷⁷

5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinin "*prima facie ihlal*", yani "*bir yayının bir kişinin kişilik haklarını apaçık bir şekilde ihlal ettiğinin daha ilk bakışta anlaşılması*" durumunda uygulanabileceği belirtilmektedir. İlk bakışta kişilik hakkının ihlali apaçık belli olmuyorsa hâkim 9. madde kapsamında içeriğin yayından çıkarılmasına veya erişimin engellenmesine karar vermemelidir. Aksi halde ifade hürriyeti ve adil yargılanma hakkının ihlali gündeme gelir.⁷⁸

⁷⁵ Gözler, "Kişilik Haklarını," 1064.

⁷⁶ Gözler, "Kişilik Haklarını," 1065-1066.

⁷⁷ Kent, Erişimin Engellenmesi, 99.

⁷⁸ Gözler, "Kişilik Haklarını," 1072-1074.

D. Erişimin Engellenmesi ve İçeriğin Çıkarılmasını Talep Hakkı

9. madde kapsamında hâkimden erişimin engellenmesi⁷⁹ ve içeriğin çıkarılması talebinde bulunabilir. Değişikliklerden önce de kanunda düzenleme alanı bulan içeriğin çıkarılması usulünün uygulama alanı genişletilmiştir. 5651 sayılı Kanun'da değişiklik yapan 7253 sayılı Kanun'un gerekçesine göre, içeriğin çıkarılması kararı verilme olanağının getirilmesi ile kişilik hakkını ihlal eden yayının yer aldığı URL, yayın, bölüm veya kısım vb.'deki ihlal niteliği taşımayan diğer yayınlar açısından ifade ve haber alma hürriyetlerinin daha güvenceli olması amaçlanmaktadır.⁸⁰ Diğer yandan kişilik hakkını ihlal eden içeriğe hâkim tarafından erişim engelleme kararı verilse ve bu karar uygulansa dahi aracı sunucular vasıtasıyla bunlara erişilebilmektedir. Bu durum da ihlalin devam etmesi sonucunu doğurmaktadır. İçeriğin çıkarılmasına karar verildiğinde bu tür ihlallerin de önüne geçilecektir.

9. maddenin dördüncü fıkrasına göre *"erişimin engellenmesi kararları esas olarak, yalnızca kişilik hakkının ihlalinin gerçekleştiği yayın, kısım, bölüme ilişkin (URL, vb. şeklinde)"* verilir. İnternet sitesinin tümü için, yani alan adından engelleme kararı verilebilmesi için bazı şartlar mevcuttur. Bunlardan birincisi zorunlu hallerin varlığıdır. Bu haller belirli olmamakla birlikte hâkim, URL gibi yöntemlerle içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle ihlalin engellenemeyeceğine ka-

⁷⁹ 5651 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (o) bendinde erişimin engellenmesi yöntemlerinin *"ve benzeri"* ifadesi kullanılarak genişletilmesi, bu yöntemlerin açık ve net olması gerektiğinden bahisle eleştirilmektedir. Çırakoğlu, *5651 Sayılı Kanun*, 114. Ancak *"ve benzeri yöntemler kullanılarak"* ifadesi Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasa'ya aykırı bulunmamıştır. Karara göre *"(136) Erişimin engellenmesi usulleri, özel bir uzmanlık ve teknik bilgi isteyen, hızlı, teknolojik ve bilimsel gelişmeler karşısında çok hızlı değişen ve gelişen tekniklerdir. Bu nedenle, bu tedbirlerin neler olduğunun kanun koyucu tarafından önceden tek tek belirlenmesi mümkün değildir. Kanun koyucunun erişimin engellenmesi yöntemlerini açık bir şekilde saydıktan sonra bu engelleme yöntemlerine benzer biçimde yapılan erişimin engellenmesini de bu kapsamda değerlendirmesinde hukuk devletine aykırılık bulunmamaktadır. Dolayısıyla, '... ve benzeri yöntemler kullanılarak...' ibaresinin belirsiz olduğundan ve keyfi uygulamalara yol açacağından söz edilemez."* AYM, E.2014/87, K.2015/112, 8.12.2015.

⁸⁰ 7253 sayılı Kanun'un gerekçesi.

naat getirirse internet sitesindeki yayının tümüne ilişkin erişimin engellenmesine karar verebilir. Diğer bir şart ise hâkimin bu kararı verirken gerekçesini belirtmek zorunda olmasıdır. Erişimin engellenmesi kararının kademeli olarak verilebileceğine ilişkin düzenleme ifade hürriyetinin korunması açısından olumludur.⁸¹ Bu düzenleme, temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasının kıstaslarından olan ölçülülük ilkesinin gereğidir.⁸² Bu görüşlerin yanında internet sitesinin tümüne hâkimin kanaati ile erişim engelleme kararı verilebilmesi, hâkime geniş bir takdir hakkı verdiği için eleştirilebilir bulunmakta,⁸³ hâkimin bu kanaate teknik bir inceleme yapılmaksızın varmasının zor olduğu ifade edilmektedir.⁸⁴

İlgili kişi, hâkimin verdiği içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararına konu kişilik hakkının ihlaline ilişkin yayın başka internet adreslerinde yayınlanırsa Erişim Sağlayıcıları Birliği'ne başvurabilecek ve mevcut karar bu adresler için de uygulanabilecektir. Bu düzenlemenin "*mahkeme kararlarının yalnızca taraflara etkili olması*" ve "*suçta ve cezada kişisellik ilkesi*" ile bağdaşmadığı ifade edilmektedir.⁸⁵

E. Kişilik Hakkını İhlal Edici İnternet Adresleri ile Başvurucunun Adının İlişkilendirilmemesini Talep Hakkı

Kişilik haklarının ihlal edilmesi halinde erişimin engellenmesi kararı verilse ve bu karar uygulanırsa dahi arama motorlarında bu içerik ve bağlantıları listelenmeye devam etmekte ve böylece amaçlanan etkin koruma sağlanamamaktaydı.⁸⁶ Bu amacın tesisi için eklenen 9. maddenin 10. fıkrasına göre "*İnternet ortamında yapılan yayının içeriği nedeniyle kişilik hakları ihlal edilenlerin talep etmesi durumunda hâkim tarafından, başvuranın adının bu madde kapsamındaki karara konu internet adresleri ile ilişkilendirilmemesine karar verilebilir. Kararda, Birlik*

⁸¹ Kent, Erişimin Engellenmesi, 102.

⁸² Aka, "Sosyal Medyada," 262.

⁸³ Taşkın, İnternete Erişim Yasakları, 315.

⁸⁴ Taşkın, İnternete Erişim Yasakları, 315. Aynı yönde Kaya, *Elektronik*, 372.

⁸⁵ Taşkın, İnternete Erişim Yasakları, 317.

⁸⁶ 7253 sayılı Kanun'un 5. maddesinin gerekçesi.

tarafından hangi arama motorlarına bildirim yapılacağı gösterilir.” Bu fıkra ile kişilik haklarının daha etkin korunmasına yönelik bir adım atılmıştır. Arama motoru ile kast edilen Google, Yandex, Bing, Yahoo gibi sayfalardır. Bu fıkranın uygulanabilmesi için internet ortamında yapılan bir yayın olmalı ve bu yayın kişilik haklarını ihlal edici nitelikte olmalıdır. Kişilik hakları ihlal edilen kişinin arama motorlarından isminin kaldırılmasını talep etmesi gerekir. Hâkim re’sen bu kararı veremez.

Maddede kişinin adının arama motorlarıyla ilişkilendirilmemesinin hangi yöntemle yapılacağına dair bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu teknik bir sorun olmakla birlikte, maddenin düzenleniş biçiminden 9. maddenin 10. fıkrası kapsamında arama motorlarının kişilik hakkını ihlal eden içeriğe müdahale etme imkânının bulunmadığı söylenebilir. Arama motorunun işlevi, söz konusu sonuçların listelenmemesi ile ilgilidir. Zira ihlal edilen yayına ilişkin erişim engelleme ve/veya içeriğin çıkarılması erişim, içerik ve yer sağlayıcılar tarafından ayrıca uygulanacaktır.

5651 sayılı Kanun’un 10. fıkrası, ilk bakışta unutulma hakkı ile ilişkili gözükmektedir. Bu fıkranın unutulma hakkı ile ilişkisini saptamak için öncelikle unutulma hakkını kısaca incelemek gerekir. Unutulma hakkı, kişisel verisi işlenen kişilerin internette mevcut olan kişisel verilerinin arama sonuçlarında kendi adlarıyla bağlantılı olmamasını talep etme hakkını ifade etmektedir.⁸⁷ Yargıtay ise unu-

⁸⁷ Can Yavuz, *İnternet’teki Arama Sonuçlarından Kişisel Verilerin Kaldırılması Unutulma Hakkı* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016), 43. Bu tanımda yer aldığı gibi unutulma hakkının sadece internette yer alan kişisel verilerle sınırlı olduğunu savunanlar olduğu gibi hakkın internetteki verilerle sınırlanamayacağını savunanlar da mevcuttur. Unutulma hakkı ile ilgili diğer tanımlar için bkz. Aydın Akgül, *Danıştay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Kişisel Verilerin Korunması* (İstanbul: Beta Yayıncılık, 2016), 416-417. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun E.2014/4-56, K.2015/1679, 17.6.2015 kararında ise doktrinde unutulma hakkına ilişkin tanımlarda bu hakkın dijital veriler için düzenlendiği hususuna yer verilmiştir. Ancak bunun akabinde hakkın kapsamı genişletilerek “kamunun kolayca ulaşabileceği yerde tutulan kişisel verilere yönelik olarak da kabul edilmesi” gerektiği ifade edilmiştir. Unutulma hakkının kapsamının internet ortamı dışına çıkılarak genişletilmesinin isabetli olmadığı yönünde bkz. Taşkın, *İnternete Erişim Yasakları*, 332.

utulma hakkını *“üstün bir kamu yararı olmadığı sürece, dijital hafızada yer alan geçmişte yaşanan olumsuz olayların bir süre sonra unutulmasını, başkalarının bilmesini istemediği kişisel verilerin silinmesini ve yayılmasının önlemesini isteme hakkı”* olarak tanımlamaktadır.⁸⁸ Buna göre unutulma hakkının istisnasını kamu yararı oluşturmaktadır. 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinin 10. fıkrasındaki talep ile unutulma hakkı arasında her ikisinin de internete ilişkin olması sebebiyle ortak bir yön bulunmaktadır.

Unutulma hakkı, genellikle sadece gerçek kişiler bakımından söz konusu olabilmekte, tüzel kişiler unutulma hakkından yararlanmamaktadır.⁸⁹ 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinin 10. fıkrasındaki korumadan *“internet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik hakları ihlal edilenler”* yararlanabilecektir. Fıkranın kapsamının gerçek kişilerle sınırlı olduğuna dair bir düzenleme bulunmamaktadır. 9. maddenin 1. fıkrasına göre gerçek kişilerin yanında tüzel kişiler ve hatta kurum ile kuruluşların uyar kaldır yöntemine ve sulh ceza hâkimine içeriğin engellenmesi ve/veya erişimin engellenmesi amacıyla başvurulabileceği düzenlemesi gözetildiğinde bunların 10. fıkra kapsamında da talepte bulunabileceği düşünülmektedir. Dolayısıyla bu fıkradaki koruma, buna başvurulabilecekler bakımından unutulma hakkının sağladığı korumadan daha geniştir.

Unutulma hakkının konusunu hukuka aykırı verilerle birlikte özellikle yayım tarihinde hukuka uygun olan kişisel veriler oluşturmaktadır. Yayım tarihinde hukuka uygun olan kişisel veriler, değişen şartlar ve unutulma hakkı sebebiyle hukuka aykırı olmaktadır.⁹⁰ Nitekim unutulma hakkı kişilerin dijital dünyada yer alan kişisel verileri üzerindeki tasarruf hakkının uzantısı olarak görülmekte, kişinin rahatsız olduğu kişisel verilerin kaldırılmasını iste-

⁸⁸ Yar. HGK, E.2014/4-56, K.2015/1679, 17.6.2015, (Kazancı İçtihat ve Bilgi Bankası).

⁸⁹ Bu durumun gerekçesi, unutulma hakkının özel hayat ile kişisel verilerin korunması hakkının bileşeni olarak kabul edilmesidir. Bunların öznesinin ise ağırlıklı görüşe göre gerçek kişiler olduğu ifade edilmektedir. Bununla birlikte tüzel kişilerin de bu hakkın öznesi olması gerektiği ve unutulma hakkının bağımsız bir hak olduğu da savunulmaktadır. Yavuz, *Unutulma Hakkı*, 45-46, 51.

⁹⁰ Yavuz, *Unutulma Hakkı*, 54.

mesi söz konusu olmaktadır.⁹¹ Bu kişisel verilerin kişilerin adları ile bağlantılı olmaması amaçlanmaktadır. 9. maddenin 10. fıkrasına göre kişinin adı ile ilişkilendirilmemesine karar verilen URL'ler ise kişilik hakkını ihlal edici nitelikte içerikler barındırmaktadır. Bu içerik, kişisel veri olabilir veya olmayabilir. Örneğin bir kişiye hakaret edilen içeriğe erişimin engellenmesine karar verildiğinde içeriğe erişim engellense dahi arama motorlarında kişinin adı ile arama yapıldığında bu sonuç listeleniyorsa bu fıkra kapsamında "*ilişkilendirilmeme*" talep edilebilecektir. Başka bir örnekte bir şirketin mesleki itibarı iftira atmak veya yanıltıcı bilgiler vermek suretiyle ihlal ediliyorsa 10. fıkra kapsamında "*ilişkilendirilmeme*" talebi söz konusu olacaktır. Dolayısıyla 5651 sayılı Kanun'un 10. fıkrası ile getirilen talep hakkının unutulma hakkından bu yönüyle daha geniş bir koruma sağladığını düşünmekteyiz.

F. Kararların Erişim Sağlayıcıları Birliğine Gönderilmesi ve Uygulanması

9. maddede öngörülen içeriğin yayından çıkarılması ve erişim engellenmesi kararları Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilir. Birlik bu kararları içerik, yer ve erişim sağlayıcıya iletir. Bunlar, kararın gereğini en geç dört saat içinde yerine getirmek zorundadır. Dört saatlik süre hak niteliğinde olmayıp, koşulların elverdiği ölçüde kararlar derhal uygulanmalıdır. Bu kararların uygulanması bakımından "*derhal uygulama ilkesi*" söz konusudur.⁹²

9. maddenin 9. fıkrası uyarınca Erişim Sağlayıcıları Birliği'ne başvuru halinde verilen erişim engelleme kararları, 6/A maddesinin 6. fıkrası uyarınca erişim sağlayıcılar tarafından gerçekleştirilecektir. Zaten Birliğin bu kararları uygulama yetkisi mevcut değildir.⁹³ Bu fıkra uyarınca verilen içeriğin çıkarılması kararlarının yine Birlik tarafından uygulanması söz konusu değildir. Birlik, içerik ve yer

⁹¹ Hasan Elmalıca, "Bilişim Çağının Ortaya Çıkardığı Temel Bir İnsan Hakkı Olarak Unutulma Hakkı," *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 65, no. 4 (2016): 1611.

⁹² Kent, Erişimin Engellenmesi, 104.

⁹³ Çırakoğlu, 5651 Sayılı Kanun, 107.

sağlayıcıya içeriğin çıkarılmasına ilişkin bildirimde bulunur. Erişimin engellenmesine karar verilen içerik, yayından çıkarılırsa hâkim kararı kendiliğinden hükümsüz kalır. Arama motorlarına ilişkin verilecek kararın uygulanması yine Birlik tarafından bunlara bildirim yapılması suretiyle gerçekleştirilecektir.

Ek madde 4'ün 8. fıkrasına göre hukuka aykırılığı hâkim veya mahkeme kararı ile tespit edilen içerik, sosyal ağ sağlayıcılara bildirildiğinde erişim engelleme veya içeriğin çıkarılması kararları 24 saat içinde uygulanmak zorundadır. Aksi halde sosyal ağ sağlayıcı doğan zararların tazmininden sorumlu olacaktır. Bunun için ise içerik sağlayıcının sorumluluğuna gidilmesi veya içerik sağlayıcıya dava açılması şartı aranmayacaktır. Kanunda bu sorumluluk bakımından Türkiye'den günlük erişimin bir milyondan fazla olması şartı aranmamaktadır.

G. 5651 Sayılı Kanun'un 9. Maddesi ile TMK'nın 24. Maddesi Arasındaki İlişki

5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi ile TMK 24. madde arasındaki ilişki incelenirken doktrinde farklı görüşler ileri sürülmektedir. Bunlardan ilki 5651 sayılı Kanun özel, TMK genel nitelikte olduğundan yalnızca 5651 sayılı Kanun'a başvurulabileceğidir.⁹⁴ Diğer bir görüşe göre internette kişilik hakkının ihlalinde hukuk mahkemelerinden HMK hükümlerine göre erişimin engellenmesi haricindeki ihtiyati tedbir kararları alınabilir. Buna göre erişimin engellenmesi kararı ise ancak 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında sulh ceza hâkiminden istenebilir.⁹⁵

Başka bir görüşe göre ise "*özel kanun genel kanunu ilga eder ilkesi*", iki hüküm arasında çatışma varsa uygulanır. Böyle bir çatışma mevcut değilse bunlar birbirini tamamlayıcı ya da birbirine ek hüküm getirici mahiyettedir. Söz konusu hükümler arasında da bir çatışma olmadığından 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi, TMK 24. madde karşısında özel hüküm değil, bu hükmün yanında uygula-

⁹⁴ Görkemli, Yargı Kararları Işığında, 156.

⁹⁵ Kaya, *Elektronik*, 374.

nabilecek bir ek hükümdür.⁹⁶ 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinin TMK 24. madde ve TCK 125. madde karşısında özel hüküm olduğu ve yalnızca bu yola başvurulabileceği görüşü benimsenirse 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinde kişinin talebi reddedildiğinde hâkim, bazı durumlarda yirmi dört saat içinde kişinin iddiasını yeterli bir şekilde inceleyemeden ve ispatlamasına olanak vermeden reddetmiş olacak ve kişinin kişilik hakları korunamayacaktır.⁹⁷ Bu sebeple bizim de katıldığımız görüşe göre internet ortamında yapılan yayınlar nedeniyle kişilik hakkı ihlal edilenler, 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesindeki korumadan yararlanabileceği gibi TMK kapsamındaki korumadan da yararlanabilir.⁹⁸

III. YARGI KARARLARINDA İNTERNET ORTAMINDA İHLAL EDİLEN BAŞLICA KİŞİLİK HAKLARI

Kişilik hakkı internette alan adı, web sitesindeki yayınlar ve sosyal medya gibi yollarla ihlal edilmektedir⁹⁹. Kişinin adı, resmi, şeref ve haysiyeti, dini değerleri ve özel hayatı internet ortamında sık sık ihlal edilmektedir. Bu başlık altında kişilik hakkı kapsamında korunan değerlerden bazılarının yargı kararlarıyla örneklenmesi amaçlanmaktadır. Gerçek kişilerin yanında tüzel kişilerin de kişilik hakkı bulunduğundan kişilik hakkı kapsamındaki korumadan bunlar da yararlanmaktadır. Ayrıca 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamına tüzel kişiliği bulunmasa dahi kurum ve kuruluşlar da girmektedir.¹⁰⁰ Kişilik hakkının ihlaline karar verilmesi çoğunlukla

⁹⁶ Gözler, "Kişilik Haklarını," 1076-1077.

⁹⁷ Gözler, "Kişilik Haklarını," 1074.

⁹⁸ Gözler, "Kişilik Haklarını," 1081; Aka, "Sosyal Medyada," 267.

⁹⁹ Oğuz, Kişilik Haklarının İhlali, 59ff.; Sırabası, İnternet ve Radyo-Televizyon, 174; Kaya, Elektronik, 105ff.

¹⁰⁰ Mezkûr maddedeki kurum ve kuruluşlar ibaresi geniş yorumlanmaktadır. Buna göre valilikler, barolar, bakanlıklar da bu korumadan yararlanmaktadır. Kişilik, gerçek ve tüzel kişilere özgü olduğundan bunların 9. madde kapsamında olması tartışmalı görülmekte, maddenin uygulama alanının çok fazla genişlediği ileri sürülebilse de nihai olarak olumlu bulunmaktadır. Bkz. Taşkın, *İnternete Erişim Yasakları*, 305. Tüzel kişiliği bulunmayan kurum ve kuruluşlar ile bakanlıklara başvuru olanağının sağlanmasının olumlu olduğu yönünde bkz. Söyler, *Kamu Hukuku Açısından*, 216.

ifade hürriyetini sınırlandırıcı niteliktedir. İfade hürriyeti ve kişilik hakkının çatışması¹⁰¹ ayrı bir başlık altında incelenmeyip, ilgili yargı kararları altında kısaca değerlendirilecektir.

A. Gerçek Kişiler Yönünden

Kişinin adının rızası dışında kullanılması kişilik hakkı kapsamında korunmaktadır. Bu doğrultuda olmak üzere kişinin rızası olmaksızın kendi adına açılan sosyal medya hesapları ile ilgili 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesine başvurulabilmektedir. Örneğin kişinin adı ve soyadı kullanılarak muvafakati alınmadan Twitter'da oluşturulan sahte hesaba erişim engelleme kararı verilmiştir.¹⁰²

Kişilerin fotoğraflarının izin ve rıza alınmaksızın yayınlanması kişilik hakkına açıkça saldırı niteliğindedir.¹⁰³ Yargıtay kararına konu bir olayda davacının deniz kenarında bikinili fotoğrafları çekilmiştir. Bu fotoğraflarda arkası dönük şekilde ellerinde fotoğraf makinesi olan üç erkek kişi de mevcuttur. Dava konusu fotoğraf, davalılara ait internet sitelerinde "Türk erkeğinin utanç günü" başlığı ile yayınlanmaktadır. Kararda haberde esas olarak erkek kişilerin konu edilmesine rağmen davacının da tanınır bir şekilde fotoğrafta bulunduğu ve ön planda olduğu vurgulanmaktadır. Karara göre "Fotoğrafların çekildiği alan yalıtılmış bir alan olmamakla birlikte günlük yaşantı içinden rastgele bir kare de değildir. Davacı, tatilde, deniz kenarında fotoğraflanmıştır. Davacı fotoğraflandığı anda, normal yaşantısında, mesleki faaliyetinde değildir. Davacı, aile ve iş yaşantısını geçirdiği ortamdan ayrılmış, gündelik yaşantısı içinde karşı karşıya gelebileceği insanların gözü önünde olmadığına inandığı bir ortamda bulunmakta ve davranışlarına da bu şekilde yön vermektedir." Ayrıca kararda davacının topluma mal olmuş bir kişi olmadığından mezkûr fotoğraflarının yayınlanmasında toplumsal bir yarar ya da ilginin bulunmadığı, bu sebeple fotoğrafların davacının özel hayatı ile ilgili olduğu belirtilmiştir. Kararın devamında ifade hürriyeti açısından da değerlendirme ya-

¹⁰¹ İfade hürriyeti ve kişilik hakkının çatışması hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Atlı, "Kişi Haklarının İhlali," 27-29.

¹⁰² İstanbul 8. Sulh Ceza Hâkimliği D. İş. No: 2020/4317 D. İş.

¹⁰³ Gaziantep 3. Sulh Ceza Hâkimliği D. İş. No: 2020/5672 D. İş.

pılmıştır. Buna göre “İfade özgürlüğü fotoğrafların yayınlanmasını da kapsamakla birlikte bu alan değerlerinin, ünlerinin ve haklarının korunmasının özel önem arz ettiği bir alandır. Mevcut dava fikirlerin değil şahıs hakkında kişisel görüntülerin yayınlanması ile ilgilidir. Bu şartlar altında ifade özgürlüğü daha dar yorumlamayı gerektirmektedir. Fotoğrafların davacının bilgisi ve rızası dışında çekildiği, tanınır biçimde yayınlandığı da göz ardı edilmemelidir. Bu durumda davacının kişiliğinin bir parçası olan fotoğrafının rızası dışında davalılarca yayınlanması ile kişilik haklarının ihlal edildiği sonucuna” ulaşılmıştır.¹⁰⁴ Bu kararda resmin yayınlanması suretiyle kişilik hakkının ihlali aynı zamanda özel hayatın gizliliğini ihlal edici bir nitelik taşımaktadır.

Kişinin fotoğrafının önceden internette kendi rızası ile paylaşılmış olması, bu fotoğrafın üçüncü kişilerce kişinin bu fotoğrafı paylaşma amacından farklı bir amaçla yayınlanması hakkı vermez.¹⁰⁵ Bir Yargıtay kararına göre “Davacıya ait fotoğrafın daha önce kendisi tarafından bir web sitesinde kullanılması, kendisine ait bu fotoğraf üzerinde tasarruf hakkının sona ermesi şeklinde yorumlanamayacağı gibi davalı şirketin mağaza vitrininde ve işletme sahibinin kartvizitinde davacı fotoğrafının ticari nitelikli olarak kullanılması olayının da davacının kişilik haklarını zedelediğinden bahsedilemez.”¹⁰⁶

Başka bir başvuruya konu olayda bir kişi eski eşinin ismini, yaşadığı yeri ve mesleğini yayınlarak hakkında sosyal medya üzerinden “pedofili sapık” ifadesini kullanarak yayın yapmış ve bunun üzerine farklı sosyal medya hesaplarından da bu doğrultuda paylaşımlarda bulunmuştur. Talep üzerine ilgili URL’ler hakkında erişimin engellenmesine karar verilmiştir.¹⁰⁷ Bir başka kararda “”kokain-man, uyuşturucu baronu, fetöcü, kahpe” ifadelerinin talep edenin kişilik haklarını ihlal ettiği gerekçesiyle erişimin engellenmesine karar verilmiştir.¹⁰⁸

¹⁰⁴ Yar. 4. HD, E.2013/7425 K.2014/3799, 6.3.2014, (Kazancı İçtihat ve Bilgi Bankası).

¹⁰⁵ Atlı, “Kişi Haklarının İhlali,” 29.

¹⁰⁶ Yar. HGK, E.2012/11-392, K.2012/593, 19.9.2012, (Kazancı İçtihat ve Bilgi Bankası).

¹⁰⁷ Mersin 4. Sulh Ceza Hâkimliği D. İş. No: 2020/3869 D. İş.

¹⁰⁸ Beykoz Sulh Ceza Hâkimliği D. İş. No: 2020/1243 D. İş.

Karara konu bir olayda Facebook üzerinden dini değerleri aşağılayıcı paylaşımlar yapan bir sosyal medya hesabına erişimin engellenmesi talep edilmiştir. Kararda öncelikle ifade özgürlüğü bakımından değerlendirme yapılmıştır. Buna göre aslanan ifade özgürlüğünün korunmasıdır. Bu özgürlük, diğer kişi hak ve hürriyetleri ile sınırlanabilir. Kişilik hakkı ve ifade özgürlüğünün çatışmasında ikisinin aynı anda korunması mümkün olmayıp, hangisinin korunacağı somut olayın koşulları doğrultusunda değerlendirilecektir. Karara göre “...ifade özgürlüğü kamuoyunu aydınlatmanın ötesine geçer ve kullanılan araç da amaca uygun olmazsa, kişinin dini değerlerinin, şeref ve haysiyetinin korunması değeri ifade özgürlüğünden üstün tutulacaktır.” Kararda bireylerin dinin inancının onların ayrılmaz bir parçası, onuru, şerefi ve saygınlığı yani kişilik hakkının kapsamında korunan bir değer olduğu vurgulanmıştır. Dini değerlere ilişkin hakaret içerikli paylaşımlar Türk Ceza Kanunu bakımından suç teşkil etmektedir. Ancak bu suç 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesi kapsamında sayılmadığından bu maddeye göre değil, 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesine dayanılarak koruma talep edilebilir.¹⁰⁹ Sonuç olarak başvuruya konu URL bakımından kişilik hakkının ihlali sebebiyle erişimin engellenmesi kararı verilmiştir.¹¹⁰ Burada engelleme kararı verilen URL'nin kişinin profil hesabı olması dikkat çekicidir. Kişinin profil hesabı yerine sadece kişilik hakkını ihlal edici paylaşımlar bakımından erişimin engellenmesinin daha uygun olacağı düşünülebilir ise de¹¹¹ profil adının bizatihi kendisinin dini değerleri aşağılayıcı olduğu tartışılabilir.

¹⁰⁹ Alman Sosyal Ağ Kanunu'nda hukuka aykırı içerikler için sosyal ağ işletmelerinden erişimin engellenmesi talep edilebilen hallerden biri de Alman Ceza Kanunu'nda yer alan “dini inanç ve dünya görüşlerine, dini cemaatlere ve inançlara, din ve fikir topluluklarına hakaret etme ve bunların dini ibadetlerini kiliselerde ya da diğer ibadet yerlerinde kasıtlı ve kabaca rahatsız etme” suçudur. Bkz. Kent, “Alman Hukukunda,” 19.

¹¹⁰ Diyarbakır 2. Sulh Ceza Hâkimliği D. İş. No: 2016/1796 D. İş

¹¹¹ Elbette bunun öncelikle talep edilmesi gerekirdi ki başvuruda böyle bir talebin bulunmadığı anlaşılmaktadır.

B. Tüzel Kişi ile Kurum ve Kuruluşlar Yönünden

Gerçek kişiler gibi tüzel kişiler ile kurum ve kuruluşların da adı kullanılmak suretiyle kişilik hakkının ihlal edildiğine yönelik kararlar vardır. Örneğin, bir anonim şirket adına *Facebook* üzerinden sahte hesap açılmıştır. Kararda bu anonim şirketi markasına yönelik olarak marka ihlalinin bulunduğu, sahte hesap üzerinden üçüncü kişilerin kişisel bilgilerinin istendiği bu durumun kişilik haklarının ihlali teşkil ettiği ve hem talep edenin hem kamunun zarara uğrama olasılığı bulunduğundan ilgili URL hakkında erişimin engellenmesine karar verilmiştir.¹¹²

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığının bir başvurusunda *“Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı’nın adının kullanılarak insanların yanlış yönlendirildiği, kişisel bilgilerini temin etmek suretiyle dolandırılmaya çalışıldığı”*, böylece talep edenin kişilik hakkı ihlal edildiğinden erişimin engellenmesi talebi kabul edilmiştir.

Mesleki itibar, gerçek veya tüzel kişinin iktisadi hayatındaki muhatapları ve müşterileri nezdindeki saygınlığıdır ve şeref ve hayriyet kapsamında korunmaktadır.¹¹³ Başvuru konusu olayda bir şirket tarafından işletilen otel adına üçüncü kişiler tarafından alan adı alınmıştır. Karara göre *“talep eden şirketin görsel ve bilgilerini kullanarak üçüncü şahıslar üzerinden haksız menfaat edilme ihtimali bulunan içerik ile talep edenin kişilik hakları ihlal edildiği, bu durumun talep edenin ticari itibarına ve müşteri portföyüne zarar getirebileceğine dair hakimliğimizce kanaat oluştuğu”* gerekçesiyle ilgili URL’ler bakımından erişimin engellenmesine karar verilmiştir.¹¹⁴

Başka bir olayda bir hastanenin İngilizce internet sitesindeki yazılar, doktorların isimleri ve resimleri gibi içerikler kopyalanarak sahte bir link oluşturulmuştur. Kararda, erişim engelleme talep eden hastaneye başvurmak isteyen yabancı hastaların dolandırılarak para

¹¹² İstanbul Anadolu 8. Sulh Ceza Hâkimliği D. İş. No: 2020/5900 D. İş.

¹¹³ Sinan Sami Akkurt, Sosyal Medyada Gerçekleşen İhlaller Karşısında Kişilik Hakkının Korunması (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019), 80.

¹¹⁴ Serik Sulh Ceza Hâkimliği D. İş. No: 2020/1141 D. İş.

yatırmalarına neden olabileceği vurgulanmıştır. Ayrıca, “şikâyete konu yayın içeriklerinin talep edenin toplum içindeki ticari itibarı ile toplum nezdindeki saygınlığını sarstığı, sahte oluşturulmuş siteye giriş yapan kullanıcıların siteye girdiklerini düşünmeleri sonucunda mağduriyetlerin oluşabileceği” gerekçesiyle talep edenin kişilik hakkının ihlal edildiği kanaatiyle ilgili URL’ler bakımından, erişimin engellenmesine karar verilmiştir.¹¹⁵

Türkiye İş Bankası’nın bir başvurusu üzerine bazı linkler bakımından “URL adreslerinde talepte bulunan kurumu hedef alan, ticari itibarını zedeleyici, saygınlığını rencide edici, kötüleyici ve normal bir okuyucuda talepte bulunan hakkında olumsuz ve yanlış bir algı yaratmaya yönelik ifade ve anlatımların bulunduğu” gerekçesiyle ilgili yayınların kişilik hakkını ihlal ettiğine karar verilmiştir. Aynı kararda erişim engelleme talep edilen bazı URL’ler bakımından ise talep reddedilerek bunların *Twitter*’da kullanıcı hesabı olduğu tespit edilmiş, bunlara erişim engellendiği takdirde bununun AİHS ve Anayasa’da güvence altında olan haberleşme hakkının ihlal edileceği sonucuna varılmıştır.¹¹⁶ Kanaatimizce kısmen kabul kararı verilerek kullanıcı profil hesaplarının kapatılmaması ifade ve haberleşme hürriyetinin korunması bakımından son derece yerinde bir karardır.

SONUÇ

Kişilik hakkı, internet ortamında bu ortamın coğrafi sınırlara tabi olmaması, hakkın ihlali halinde sorumlulara ulaşmadaki güçlük gibi pek çok nedenle ihlal edilmektedir. Bu hakkın internet ortamında ihlal edilmesi durumunda 5651 sayılı Kanun ile özel bir koruma usulü öngörülmektedir. İnternet ortamındaki yayınlar nedeniyle kişilik hakkının ihlal edildiğini iddia edenler söz konusu Kanun’un 9. maddesi kapsamında uyar kaldır yöntemine veya yargı yoluna başvurabilecektir. Uyar kaldır yöntemi yargı yoluna başvurunun ön koşulu değildir.

¹¹⁵ İstanbul 11. Sulh Ceza Hâkimliği D. İş. No: 2020/4287 D. İş.

¹¹⁶ İstanbul 3. Sulh Ceza Hâkimliği D. İş. No: 2020/4047 D. İş.

5651 sayılı Kanun'da 7253 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikler ile Kanun'a sosyal ağ sağlayıcı süjesi eklenmiş, ek madde 4'ün 3. fıkrası ile 9. madde kapsamında içerik ve yer sağlayıcı yanında sosyal ağ sağlayıcıya başvuru imkânı getirilmiştir. Bu sebeple çalışmada uyar kaldır sistemi ikiye ayrılarak incelenmiştir. Kanaatimizce sosyal ağ sağlayıcı kavramının uygulamadaki sorunlar gözetildiğinde Kanun'a eklenmesi yerinde olmuştur. Bununla birlikte bunun tanımına ilişkin tartışmalar devam etmektedir. Sosyal ağ sağlayıcıya ilişkin Kanun'da yer almayan sınırlamaların Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurulu Kararı ile kabul edilen Sosyal Ağ Sağlayıcı Hakkında Usul ve Esaslar ile kabul edilmesi, bu düzenlemenin hukuka uygunluğuna şüphe düşürmektedir. Bu sınırlamaların kanunla düzenlenmesi temel hak ve özgürlüklerin ihlal edilmesi tehlikesi noktasındaki tereddütlerin giderilmesi bakımından da daha uygun olurdu.

5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında başvuranlara hâkimden erişimin engellenmesi yanında içeriğin yayından çıkarılmasını isteme hakkı tanınmıştır. Erişimin engellenmesine göre daha hafif olan bu tedbirin uygulama alanının genişlemesi ifade hürriyetinin korunması bakımından olumlu bir gelişmedir. Önemli olan diğer bir nokta 9. maddeye eklenen 10. fıkra bakımındandır. Erişim engelleme kararı verilen içeriğin arama motorlarında listelenmesi, kişilik hakkının etkin bir şekilde korunamaması sonucunu doğurmaktadır. Unutulma hakkı ile ilişkili olan bu fıkranın özellikle bu fıkraya konu içerikler bakımından unutulma hakkından daha geniş bir koruma getirdiği kanaatindeyiz.

Kişilerin kişilik hakkı internet ortamında kimi zaman hakaret içerikli bir paylaşım kimi zaman fotoğraflarının rıza dışı yayınlanması kimi zaman adlarına sahte sosyal medya hesabı açılması gibi çeşitli şekillerde sık sık ve kolaylıkla ihlal edilmekte ve yargı kararlarına konu olmaktadır. Nasıl ki gerçek hayatta kişilik hakkı korunuyorsa internet ortamında da bu hakka yönelik koruma usullerinin olması kaçınılmazdır. Ancak gerek internetin kendine özgü niteliği gerek kişilik hakkı korunurken göz ardı edilmek zorunda kalınan diğer hürriyetler bakımından bu korumanın kapsamı, usulü ve dü-

zenleniş biçimi tartışılmaktadır. Bu tartışmaların uzun bir süre daha devam edeceği açıktır. Son olarak belirtmelidir ki kişilik hakkının korunması bakımından bireylere, devletlere ve 5651 sayılı Kanun'daki sùjelere farklı yükümlülükler düşmektedir. Bu noktada öncelikle bireyler ahlaki olarak kişilik hakkının ihlal edilmemesi noktasında gerekli bilince sahip olmalıdırlar ki bu, konunun hukuki boyutu dışında kalmaktadır. Diğer yandan devletin kişilik hakkının korunması noktasında pozitif yükümlülükleri bulunmaktadır. 5651 sayılı Kanun'daki sùjelerin ise yükümlülüklerine, her ne kadar bunlar tartışmalı da olsa, yine kanunda yer verilmektedir. Kişilik hakkının korunması noktasında bireyler, devletler ve söz konusu sùjeler işbirliği içinde kendilerine düşeni yapmalıdırlar.

KAYNAKÇA

- Aka, Beyza. "Sosyal Medyada Kişilik Hakkı İhlalleri ve Korunma Yolları." *İzmir Barosu Dergisi*, no. 2 (Mayıs 2017): 231-287.
- Akgül, Aydın. *Danıştay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Kişisel Verilerin Korunması*. İstanbul: Beta Yayıncılık, 2016.
- Akipek, Jale, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş. *Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku Birinci Cilt*. İstanbul: Beta Yayıncılık, 2019.
- Akkurt, Sinan Sami. "Kişilik Hakkının Sosyal Medya Kullanıcıları Tarafından İhlali Hâlinde Ortaya Çıkacak Cezaî Sorumluluğa Medenî Hukuk Bağlamında Bir Bakış." *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 25, no. 2 (2017): 329-373.
- Akkurt, Sinan Sami. *Sosyal Medyada Gerçekleşen İhlaller Karşısında Kişilik Hakkının Korunması*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019.
- Atlı, Turan. "Kişi Haklarının İhlali Durumunda İnternet Erişiminin Engellenmesi." *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 3, no. 1 (2020): 4-32.
- Ayan, Mehmet ve Nurşen Ayan. *Kişiler Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016.
- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu. "İnternetin Getirdiği Fırsat ve Faydalar." Erişim tarihi Temmuz 29, 2019. <https://internet.btk.gov.tr/internetin-getirdigi-firsat-ve-faydalar>.
- Council of Europe. "Protocol amending the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data." Erişim tarihi Eylül 25, 2020. <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016808ac918>.
- Çırakoğlu, Melikşah. *5651 Sayılı Kanun Çerçevesinde İnternet Erişiminin Engellenmesi ve Erişim Sağlayıcıları Birliği*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2018.
- DataReportal. "Digital 2020: Global Digital Yearbook." Erişim tarihi Eylül 30, 2020. https://datareportal.com/reports/digital-2020-global-digital-yearbook?utm_source=Reports&utm_medium=PDF&utm_campaign=Digital_2020&utm_content=Yearbook_Promo_Slide.
- Dural, Mustafa ve Tufan Öğüz. *Türk Özel Hukuku Cilt II Kişiler Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2019.

- Dülger, Murat Volkan ve Mustafa Temmuz Oğlakcıoğlu. "Alman Sosyal Ağlarda Hukuk Uygulamasının İyileştirilmesi Hakkında Kanuna İlişkin Değerlendirme." *Ceza Hukuku Dergisi* 13, no. 37 (Ağustos 2018): 87-109.
- Dülger, Murat Volkan ve Onur Özkan. "Sosyal medya Yasası Meclis'ten Geçti: Peki, Şimdi?." *Academia*. Erişim tarihi Eylül 30, 2020. https://www.academia.edu/43746570/Sosyal_Medya_Yasas%C4%B1_Meclisten_Ge%C3%A7ti_Peki_%C5%9Eimdi.
- Dülger, Murat Volkan. *Bilişim Suçları ve İnternet İletişim Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020.
- Elmalica, Hasan. "Bilişim Çağının Ortaya Çıkardığı Temel Bir İnsan Hakkı Olarak Unutulma Hakkı." *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 65, no. 4 (2016): 1603-1636.
- EUR-Lex. "REGULATION (EU) 2016/679 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation)." Official Journal of the European Union. Erişim tarihi Eylül 25, 2020. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R0679&from=EN>.
- Gönen, Doruk. *Tüzel Kişilerde Kişilik Hakkı ve Korunması*. İstanbul: XII Levha Yayınları, 2011.
- Görkemli, Burcu. *Yargı Kararları Işığında Türk Hukuku'nda İnternet Erişiminin Engellenmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2015.
- Gözler, Kemal. "Kişilik Haklarını İhlal Eden İnternet Yayınlarının Kaldırılması Usûlü ve İfade Hürriyeti: 5651 Sayılı Kanunun 9'uncu Maddesinin İfade Hürriyeti Açısından Değerlendirilmesi." *Rona Aybay'a Armağan Legal Hukuk Dergisi* 1, Özel Sayı, (Aralık 2014): 1059-1120. <https://www.anayasa.gen.tr/5651.pdf>.
- Helvacı, Serap. *Gerçek Kişiler*. İstanbul: Legal Yayınevi, 2016.
- Karakaya, M. Süheyl. "5651 Sayılı Kanun'un 9. Maddesi ve Erişimin Engellenmesi Koyun Postunda Kurt Hükmü." *TBB Dergisi*, no. 137 (2018): 97-132.
- Kaya, Mehmet Bedii. *Teknik ve Hukuki Boyutlarıyla İnternete Erişimin Engellenmesi*. İstanbul: XII Levha Yayınları, 2010.

- Kaya, Mine. *Elektronik Ortamda Kişilik Hakkının Korunması*. Ankara: Seçkin Yayınları, 2015.
- Kent, Bülent. "Alman Hukukunda Sosyal Ağların Düzenlenmesi ve Alman Sosyal Ağ Kanunu." *Bilişim Hukuku Dergisi* 2, no. 1 (2020): 1-46.
- Kent, Bülent. *Türkiye'de İnternet Sitelerine Erişimin Engellenmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2019.
- Kılıçoğlu, Ahmet. *Şeref Haysiyet ve Özel Yaşama Basın Yoluyla Saldırılardan Doğan Hukuksal Sorumluluk*. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1993.
- Kılınç, Doğan. "Anayasal Bir Hak Olarak Kişisel Verilerin Korunması." *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 61, no. 3 (2012): 1089 – 1172.
- Oğuz, Habip. *İnternet Ortamında Kişilik Haklarının İhlali ve Korunması*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2012.
- Özel, Sibel. *Uluslararası Alanda Medya ve İnternette Kişilik Hakkının Korunması*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2004.
- Özsunay, Ergun. *Gerçek Kişilerin Hukuki Durumu*. İstanbul: Fakülteler Matbaası, 1979.
- Serozan, Rona. "Kişilik Hakkının Korunmasıyla İlgili Bazı Düşünceler." *İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi* 11, no. 14 (1977): 93 – 112.
- Sırabaşı, Volkan. *İnternet ve Radyo-Televizyon Aracılığıyla Kişilik Haklarına Tecavüz*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2007.
- Söyler, Yasin. *Kamu Hukuku Açısından Devletin İnterneti Düzenleme Yetkisi*. Ankara: Savaş Yayınevi, 2014.
- Şen, Ersan. "Temsilciliği Olmayan Bilişim Aktörleri Karşısında Türkiye." *Haber 7*. Erişim tarihi Eylül 16, 2020. <https://www.haber7.com/yazarlar/prof-dr-ersan-sen/2239399-temsilciliği-olmayan-bilisim-aktorleri-karsisinda-turkiye>.
- Taşkın, Şaban Cankat. *İnternete Erişim Yasakları*. Ankara: Seçkin Yayınları, 2016.
- Ulusoy, D. Ali. *Yeni Türk İdare Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2019.
- Yavuz, Can. *İnternet'teki Arama Sonuçlarından Kişisel Verilerin Kaldırılması Unutulma Hakkı*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016.